

ครูกับนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้เทคนิคการอภิปรายระหว่างนักเรียนกับนักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้เทคนิคการอภิปรายระหว่างครูกับนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พวงแก้ว เนตรโอภารักษ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 7 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกโดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความร่วมมือในการอภิปรายสูงกว่าก่อนฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีความร่วมมือในการอภิปรายสูงกว่าก่อนได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบทั้งสองกลุ่มปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความร่วมมือในการอภิปรายสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ไนลส์ (Niles อ้างถึงใน เจียมจิต บุญรักษ์, 2534 : 240) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการให้การศึกษาทางจริยธรรมต่อบุวอาชญากรชายกับเด็กหนุ่มที่เริ่มจะเป็นบุวอาชญากร ตามทฤษฎีของเพียเจต์และโคลเบอร์ก ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ เป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยจัดให้มีการอภิปรายความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทางศีลธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ผลการวิจัยพบว่า การอภิปรายความคิดเห็นทางศีลธรรมมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางจริยธรรมของบุวอาชญากรและผู้ที่จะเริ่มจะเป็นบุวอาชญากร และยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถในการให้เหตุผลทางจริยธรรมก็ยังไม่สามารถช่วยปรับปรุงพฤติกรรมที่อยู่ในชั้นเรียน

จะเห็นได้ว่าการสอนโดยใช้วิธีอภิปรายกลุ่ม เป็นวิธีที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้วิธีหนึ่ง เพราะนักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นของตน ขณะเดียวกันก็สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำการ

อภิปรายกลุ่มมาใช้ในการสอนเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์
ของนักเรียนไทยมุสลิม เพื่อให้นักเรียนไทยมุสลิมมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน
ความซื่อสัตย์สูงขึ้น

5. เอกสารเกี่ยวกับตัวแบบและการใช้ตัวแบบ

5.1 ความหมายของตัวแบบ (Models)

ตัวแบบ หมายถึง สิ่งที่เป็นแบบอย่างที่ดีถือเป็นบรรทัดฐานได้ เป็นแบบ
หรือตัวอย่างที่นำมาให้เห็นเพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบ และเพื่อเป็นแบบอย่าง
ในการเลียนแบบ ตัวแบบมีหลายลักษณะเช่น ตัวแบบที่เป็นชีวิตจริง ได้แก่ ตัวแบบที่
มนุษย์เป็นผู้แสดงแบบ และตัวแบบรูปลักษณ์ ได้แก่ ตัวแบบภาพยนตร์ ตัวแบบทาง
โทรทัศน์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2527 : 70)

5.2 ความหมายของการใช้ตัวแบบ (Modeling)

การใช้ตัวแบบ เป็นกลวิธีในการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่วิธีหนึ่ง โดย
ผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบจากตัวแบบ สังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบที่
ผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบสนใจ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2527 : 70)

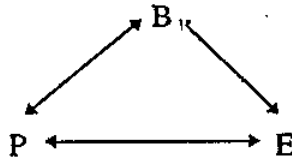
5.3 ประเภทของตัวแบบ

บันดูรา (Bandura, 1977 : 40-51) ได้แบ่งตัวแบบไว้ 2 ชนิดคือ

- 1) ตัวแบบที่มีชีวิตจริง (Live Model) หมายถึง ตัวแบบที่มีชีวิต
ซึ่งผู้สังเกตสามารถปฏิสัมพันธ์หรือสังเกตโดยตรง ไม่ต้องผ่านสื่อหรือสัญลักษณ์อื่น
- 2) ตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Model) หมายถึง ตัวแบบที่บุคคล
สังเกตผ่านสื่อหรือสัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบที่ปรากฏตามการบอกเล่า ปรากฏใน
หนังสือ แถบบันทึกภาพ หรือผ่านทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ
เป็นต้น

5.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

ทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาการเรียนแบบ คือทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของบันดูรา (Bandura, 1977 : 10 อ้างถึงใน สุจิตรา ศรีประสิทธิ์, 2534 : 9-11) ซึ่งอธิบายว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการคือ พฤติกรรม องค์ประกอบบุคคล และ องค์ประกอบสิ่งแวดล้อม โดยองค์ประกอบทั้งสามนี้ต่างก็เป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ทั้งบุคคลที่ต้องการจะเรียนรู้และสิ่งแวดล้อม เป็นสาเหตุของพฤติกรรม ดังภาพประกอบ 1

B = พฤติกรรม (Behavior)

P = องค์ประกอบบุคคล (Personal factors)

E = องค์ประกอบสิ่งแวดล้อม (Environmental factors)

ภาพประกอบ 1 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในการเกิดพฤติกรรม

แหล่งอ้างอิง : สุรางค์ โค้วตระกูล, 2533 : 169

พฤติกรรมของมนุษย์ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ โดยเฉพาะทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเห็นว่าพฤติกรรมส่วนมากของมนุษย์เกิดจากการมีประสบการณ์ตรง (Direct Experience) และการเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบ (Observational Learning) การเรียนรู้ลักษณะนี้ เป็นการเรียนรู้ซึ่งบุคคลสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลในครอบครัวหรือในสังคม โดยเฉพาะเมื่อเห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมบางอย่างแล้วได้รับการเสริมแรงทางบวก แนวโน้มที่จะลอกเลียนพฤติกรรมของตัวแบบนี้จะสูงขึ้นในขณะเดียวกัน ถ้าตัวแบบแสดงพฤติกรรมบางอย่างแล้วได้รับผลกรรมที่ไม่พึงพอใจ บุคคลก็จะไม่ลอกเลียนแบบพฤติกรรมนั้น

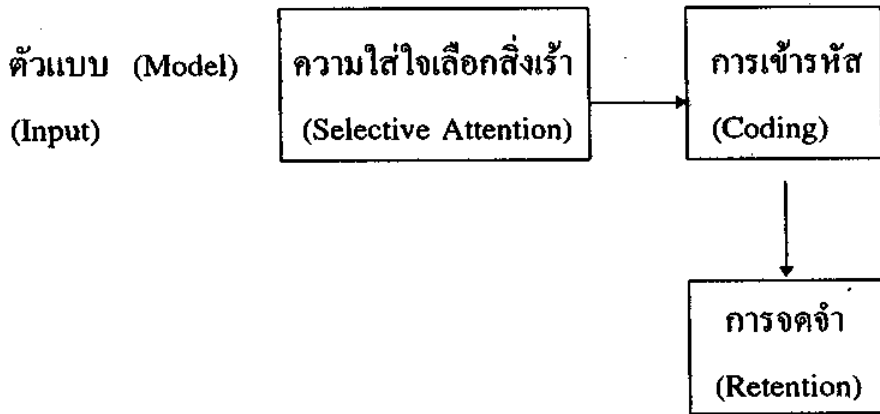
เมื่อพิจารณาดตามลักษณะการเลียนแบบจะพบว่า การเลียนแบบของบุคคล มิได้เกิดจากการเสริมแรงโดยตรง แต่เกิดจากแรงจูงใจที่จะเลียนแบบให้เหมือนตัวแบบ ตามที่สังเกตเห็น และคิดว่าเมื่อตนเองมีพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบแล้วก็จะได้รับการเสริมแรงเช่นเดียวกับตัวแบบ ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจจึงทำให้เกิดการเลียนแบบ ขึ้นและมักจะเลียนแบบจากผู้ใกล้ชิด ผู้เคยให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ตน หรือบางครั้ง อาจเกิดจากการเลียนแบบคนแปลกหน้าด้วยก็ได้

แม้ว่าบันดูราจะกล่าวถึงความสำคัญของการเสริมแรงบอกว่ามีผลต่อ พฤติกรรมที่ผู้เรียนเลียนแบบตัวแบบ แต่ความหมายของความสำคัญของการเสริมแรง นั้นแตกต่างกันกับของสกินเนอร์ (Skinner) ในทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning) การเสริมแรงในทฤษฎีการเรียนรู้ในการสังเกต เป็นแรงจูงใจ ที่จะทำให้ผู้สังเกตแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ แต่การเสริมแรงในทฤษฎีการวาง เงื่อนไขแบบการกระทำนั้น การเสริมแรงเป็นตัวที่จะทำให้ความถี่ของพฤติกรรมที่ อินทรีย์ได้แสดงออกอยู่แล้วให้มีเพิ่มขึ้นอีกประการหนึ่งในทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการ สังเกต ถือว่าความคาดหวังของผู้เรียนที่จะได้รับรางวัลหรือผลประโยชน์จากพฤติกรรม ที่แสดงเหมือนกับตัวแบบ เป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้สังเกตแสดงออก แต่สำหรับการวาง เงื่อนไขแบบการกระทำ การเสริมแรงเป็นสิ่งที่มาจากภายนอก จะเป็นอะไรก็ได้ไม่เกี่ยวข้องกับตัวของผู้เรียน (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2533 : 172)

5.5 ขั้นของการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ

บันดูรากล่าวว่า การเรียนรู้โดยการเลียนแบบมี 2 ขั้นตอน คือ

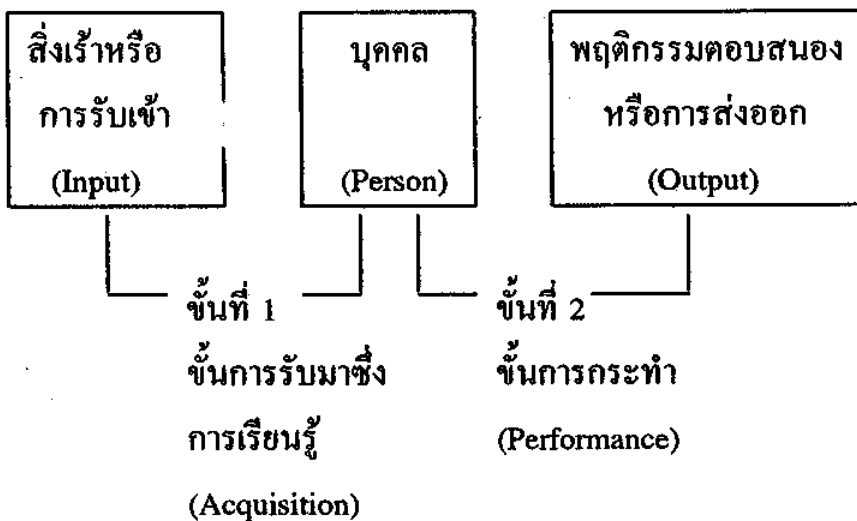
- 1) ขั้นการได้รับมาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition) ทำให้สามารถแสดง พฤติกรรมได้
 - 2) ขั้นการกระทำ (Performance) ซึ่งอาจจะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้
- ทั้ง 2 ขั้นตอนนี้ สามารถแสดงด้วยภาพประกอบได้ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ขั้นการได้รับมาซึ่งการเรียนรู้

แหล่งอ้างอิง : สุรางค์ โค้วตระกูล, 2533 : 170

จากภาพประกอบ 2 เป็นการแสดงส่วนประกอบของการเรียนรู้ขั้นการรับมาซึ่งการเรียนรู้ จากแผนผังจะเห็นว่าส่วนประกอบทั้ง 3 อย่างของการรับมาซึ่งการเรียนรู้ เป็นกระบวนการทางสติปัญญา (Cognitive Process) กล่าวคือ ผู้เขียนแบบจะต้องมีความใส่ใจในการเลือกสิ่งเร้า (Selective Attention) ผู้เขียนแบบจะต้องรับรู้พฤติกรรมที่สำคัญของผู้ที่เป็นตัวแบบแล้วนำมาเข้ารหัส (Coding) หลังจากนั้นจะบันทึกสิ่งที่ตนสังเกตจากตัวแบบไว้ในความจำระยะยาว จึงจะนำไปสู่ขั้นตอนที่ 2 ของการเรียนรู้ คือขั้นการกระทำ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ขั้นของการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ (ขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2)

แหล่งอ้างอิง : สุรางค์ โค้วตระกูล, 2533 : 170

จากภาพประกอบที่ 3 ขั้นการกระทำ หรือขั้นการแสดงออกจะแสดงออกอย่างไรหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้เรียน เช่น ความสามารถทางด้านร่างกาย ทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น รวมทั้งความคาดหวังที่จะได้รับการเสริมแรง ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเลียนแบบได้

5.6 กระบวนการในการเรียนโดยการเลียนแบบ

บันดูรา (Bandura, 1977 อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2533 : 170) ได้กล่าวถึงกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้โดยตัวแบบว่ามีทั้งหมด 4 อย่างคือ

1) กระบวนการความใส่ใจ (Attention) ความใส่ใจเป็นสิ่งแรกที่ผู้เรียนจะต้องมี เพราะถ้าผู้เรียนไม่มีความใส่ใจ การเลียนแบบจะไม่เกิดขึ้น ผู้เรียนจะต้องรับรู้ส่วนประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมของผู้ที่เป็นตัวแบบ องค์ประกอบที่สำคัญของตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อความใส่ใจของผู้เรียนมีหลายอย่าง เช่น เป็นผู้มีเกียรติสูง มีความสามารถสูง เป็นต้น

2) กระบวนการจดจำ (Retention Process) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตบันทึกสิ่งที่ตนสังเกตไว้ในความจำระยะยาว ผู้สังเกตที่สามารถอธิบายพฤติกรรมหรือการกระทำของตัวแบบด้วยคำพูดหรือสามารถมีภาพพจน์สิ่งที่ตนสังเกตไว้ในใจ จะเป็นผู้ที่สามารถจดจำสิ่งที่สังเกตได้ดีกว่าผู้ที่เพียงพูดเฉย สรุปแล้วผู้สังเกตที่สามารถระลึกถึงสิ่งที่สังเกตเป็นภาพในใจ (Visual Imagery) และสามารถเข้ารหัสด้วยคำพูดหรือถ้อยคำ (Verbal Coding) จะเป็นผู้ที่สามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบได้ แม้ว่าเวลาจะผ่านไปนาน ๆ

3) กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ (Reproduction Process) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแปรสภาพ (Transform) ภาพพจน์ (Visual Image) หรือสิ่งที่จำไว้เป็นการเข้ารหัสเป็นถ้อยคำในที่สุดแสดงออกมาเป็นการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ ปัจจัยสำคัญของกระบวนการนี้คือ ความพร้อมทางด้านร่างกายและทักษะที่จำเป็นจะต้องใช้ในการเลียนแบบของผู้สังเกต ถ้าผู้สังเกตไม่มีความพร้อมก็จะไม่สามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบได้

4) กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้การแสดงออกของผู้สังเกตแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบที่ตนสังเกต เนื่องมาจากความคาดหวังว่าการเลียนแบบจะนำประโยชน์มาให้ เช่น การได้รับแรงเสริมหรือรางวัล หรืออาจนำประโยชน์บางสิ่งบางอย่างมาให้

5.7 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ

การเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบนั้นจะได้ผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน ดังที่ อัจฉรา ชรรมาภรณ์ (2531 : 92-94) ได้สรุปถึงองค์ประกอบเหล่านั้นไว้ดังนี้ คือ

1) คุณสมบัติของตัวแบบ ตัวแบบที่มีลักษณะสถานภาพทางสังคมสูง เป็นคนเด่น มีเกียรติยศชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของคนโดยทั่วไป มีความสามารถ ความชำนาญพิเศษเฉพาะด้าน ตัวแบบที่มีลักษณะเหล่านี้จะมีอิทธิพลมาก สามารถดึงดูดความสนใจจากบุคคลอื่นได้มากกว่าตัวแบบที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เรียนจะเลียนแบบพฤติกรรมจากตัวแบบที่มีลักษณะอบอุ่นใจดี มากกว่าตัวแบบที่มีลักษณะตรงกันข้าม

2) ความคล้ายคลึงกันระหว่างบุคคลที่ใช้เป็นตัวแบบ และผู้สังเกตในด้านต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ รวมทั้งระดับความสามารถ การเลียนแบบจะน้อยลงตามระดับความแตกต่างกันระหว่างตัวแบบและผู้สังเกต

3) การใช้ตัวแบบ อาจใช้ได้ทั้งแบบชีวิตจริง หรือตัวแบบในภาพยนตร์ อาจจะเป็นคนหรือเป็นตัวละครดู ตู๊กตาหรือสัตว์ แต่พบว่าตัวแบบที่เป็นคนจริง ๆ จะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ประเภทนี้มากกว่า

4) ชนิดของพฤติกรรม พฤติกรรมที่มีลักษณะซับซ้อนจะเลียนแบบได้ยาก ต้องใช้การสังเกตหลาย ๆ ครั้ง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความก้าวร้าวรุนแรงทั้งหลาย จะถูกเลียนแบบได้ง่ายและรวดเร็ว

5) ผู้เรียนจะเลียนแบบวิธีการตามมาตรฐานการให้รางวัลกับตนเองจากตัวแบบ

5) ผู้เรียนจะเลียนแบบวิธีการตามมาตรฐานการให้รางวัลกับตนเองจาก
ตัวแบบ

6) ถ้าผลของพฤติกรรมที่ตัวแบบได้รับหรือผลกระทบ (Consequence) ออกมาในทางที่น่าพึงพอใจ เด็กย่อมอยากเลียนแบบเพื่อให้ได้ผลที่น่าพึงพอใจนั้นบ้าง เช่น การที่ตัวแบบได้รับรางวัลในรูปแบบต่าง ๆ ความรัก คำชมเชย ตำแหน่ง สิ่งของ และผลกระทบที่ตัวแบบได้รับเป็นการลงโทษ การไม่ได้รับการยอมรับ ความไม่สนใจของคนรอบข้าง คำตำหนิ ฯลฯ พฤติกรรมที่ได้รับรางวัลจะถูกเลียนแบบมากกว่าพฤติกรรมที่แสดงออกไปแล้วได้รับการลงโทษ

7) ควรมีการสอนหรือให้คำแนะนำกับผู้เรียนก่อนที่จะให้ดูตัวแบบแสดงพฤติกรรมเพื่อการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้พฤติกรรมที่ถูกต้องของตัวแบบ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบหากมีตัวล่อ (Incentive) เช่น ถ้าเลียนแบบได้เหมือนมากก็จะได้รับรางวัลมาก

8) รางวัลและการลงโทษ ส่งผลต่อการปฏิบัติหรือการกระทำหลังจากผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการเลียนแบบพฤติกรรมตามตัวแบบแล้วได้รับรางวัลหรือผลกระทบที่เขาพึงพอใจ เขาก็จะเพิ่มอัตราการแสดงพฤติกรรมนั้น

9) การจัดให้ตัวแบบได้รับผลกระทบที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยการได้รับรางวัลเมื่อแสดงพฤติกรรมแบบหนึ่ง และได้รับการลงโทษเมื่อแสดงพฤติกรรมอีกแบบหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนสามารถจำแนกได้ว่าควรจะเลียนแบบพฤติกรรมใด

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2527 : 70-89) กล่าวว่า วิธีการให้ตัวแบบโดยเสนอตัวแบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้ผู้สังเกต หรือผู้ประสงค์จะเลียนแบบ จากตัวแบบนั้นสังเกตพฤติกรรมตลอดทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ของตัวแบบ ผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ วิธีการให้ตัวแบบอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องพิจารณาองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1) การคัดเลือกตัวแบบ ตัวแบบจะต้องมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ และเป็นตัวแบบที่ได้รับการคัดเลือกแล้วว่าเป็นตัวอย่างที่ดี เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ซึ่งจะทำ

ของการเลียนแบบสูงขึ้น ลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบควรจะเป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยพฤติกรรมที่ไม่สลับซับซ้อน เพื่อให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แม้แบบที่ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบจะทำให้เกิดการเลียนแบบได้ง่ายขึ้น

2) การเสนอตัวแบบ เสนอตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรง โดยจะต้องให้แรงเสริมแก่ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบเมื่อสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่นเดียวกับตัวแบบเกิดพฤติกรรมใหม่อย่างเหมาะสมควรเสนอควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง โดยสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่างจะทำหน้าที่เป็นสัญญาณบอกให้อินทรีย์รู้ว่า ถ้าแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้วจะได้รับการเสริมแรง สิ่งเร้าประเภทนี้ใช้สัญลักษณ์ ผลจากการเสนอตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรงจะทำให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างคงทนและมีประสิทธิภาพและเสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่างการเสริมแรงทางบวก และการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ถูกต้อง (Corrective Feedback)

5.8 อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อผู้สังเกต

บันดูรา (Bandura, 1977 : 41-45) ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อผู้สังเกตดังนี้ คือ

1) การสร้างพฤติกรรมใหม่ เมื่อผู้สังเกตได้เห็นการกระทำที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อนของแม่แบบ ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบของการกระทำใหม่ในรูปแบบของสัญลักษณ์และถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมใหม่

2) การสร้างกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่จะเกิดขึ้นในสภาพการณ์ที่ผู้สังเกตเห็นการกระทำของแม่แบบในลักษณะต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจรูปแบบทางภาษา เป็นต้น จากนั้นผู้สังเกตจะทดสอบการกระทำตามตัวแบบลักษณะต่าง ๆ ภายในสภาพการณ์ต่าง ๆ แล้วนำมาสร้างเป็นกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่

3) การสอนความคิดและพฤติกรรมสร้างสรรค์ การมีตัวแบบจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ เพราะเมื่อมนุษย์เห็นตัวแบบกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง มนุษย์อาจใช้ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ประกอบการกระทำของ

ตัวแบบมาพัฒนาเป็นความคิด หรือพฤติกรรมใหม่ขึ้นมา อย่างไรก็ตามยังมีข้อจำกัดสำหรับตัวแบบเชิงสร้างสรรค์ ถ้าตัวแบบนี้มีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ หรือผู้สังเกตมีทักษะจำกัด พฤติกรรมสร้างสรรค์จะไม่มีอิทธิพลเพียงพอต่อการกระทำตามของผู้สังเกต

4) การยับยั้งการกระทำและการลดความหวั่นเกรงที่จะกระทำ การที่ได้เห็นตัวแบบถูกลงโทษ ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำตามตัวแบบนั้น และในทำนองเดียวกันถ้าได้เห็นตัวแบบทำพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องและถูกห้ามปรามแล้วไม่มีผลกรรมใด ๆ ความมา ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตามตัวแบบ

5) การส่งเสริมการกระทำ การมีตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการกระทำทั้งที่เป็นทางบวกและทางลบ ถ้าผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมหนึ่ง และได้รับรางวัล ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตามมากขึ้น ในทำนองเดียวกันถ้าผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบที่แสดงความก้าวร้าวและได้รับการยกย่องว่าเป็นสิ่งที่ดี ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตามมากขึ้น ดังนั้นการเสนอตัวแบบในสังคมจำเป็นต้องมีความระมัดระวังอย่างยิ่ง เพราะอาจจะมีผลต่อการเพิ่มพฤติกรรมทางลบได้

6) ทางด้านอารมณ์ การมีตัวแบบนอกจากจะส่งผลต่อการกระทำตามแล้ว ยังมีผลต่ออารมณ์ของผู้สังเกตให้รุนแรงเพิ่มขึ้น และกระตุ้นให้เกิดอารมณ์คล้ายตามไปด้วย

7) การเอื้ออำนวยให้เกิดการกระทำตามแบบ การกระทำใดที่คนให้คุณค่า และมีความชื่นชอบอยู่เสมอ การกระทำของตัวแบบนั้นก็ทำให้ผู้สังเกตกระทำได้โดยรวดเร็ว และกระทำตามได้ง่าย นอกจากนี้เมื่อคนสามารถกระทำตามตัวแบบได้เร็ว จะทำให้เกิดการแผ่ขยายจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งได้โดยเร็วด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการมีตัวแบบนอกจากจะทำให้ผู้สังเกตมีความเปลี่ยนแปลงภายในตนเองแล้ว ยังทำให้สังคมนั้น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย

5.9 ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการให้ตัวแบบ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 69) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของการให้ตัวแบบ ดังนี้

1) ข้อดีของวิธีการให้ตัวแบบ

1.1) จะทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเป้าหมาย หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ค่อย ๆ เกิดขึ้น มีความถี่สูงขึ้น และจะคงทนถาวรยิ่งขึ้นเมื่อให้การเสริมแรงแก่อินทรีย์หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม

1.2) จะทำให้ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบเกิดพฤติกรรมใหม่ที่ไม่เคยเกิดมาก่อน

1.3) จะช่วยเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือระดับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ

1.4) ช่วยเอื้ออำนวยให้พฤติกรรมของผู้สังเกต หรือผู้เลียนแบบที่เคยเรียนรู้มาก่อนแล้ว มีแนวโน้มที่จะแสดงออกมา

2) ข้อจำกัดของวิธีการให้ตัวแบบ

2.1) การให้ตัวแบบอย่างเดียว ในการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่ พฤติกรรมที่พึงประสงค์อาจจะเกิดได้ช้า ด้วยเหตุนี้ควรให้ตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรงทางบวก การให้ข้อมูลย้อนกลับ และสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่างเพื่อให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ต้องการจะสร้างหรือสอนนั้นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

2.2) การคัดเลือกตัวแบบตลอดทั้งกิจกรรมที่จะให้เลียนแบบ ผู้คัดเลือกตัวแบบและกิจกรรมที่จะให้เลียนแบบจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องดังกล่าวนี้ เพราะมิฉะนั้นจะทำให้เสียเวลาของการทดลองโดยเปล่าประโยชน์

5.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตัวแบบ

สุเชษฐ ม่าเหรัมย์ (2519 : 56-61) ได้ศึกษาอิทธิพลของการเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชายระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 300 คน อายุเฉลี่ย 14 ปี 8 เดือน ให้มีผู้ที่มีจริยธรรมสูงและต่ำ

อยู่ในทุกกลุ่ม แล้วทดลองใช้ตัวแบบประเภทละอายุใจตนเอง และประเภทละอายุผู้อื่น กับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้ใช้ตัวแบบ หลังจากให้ตัวแบบแล้วทำการสอบ วัดระดับความวิตกกังวลในขณะที่เล่นเกมและการเห็นคุณค่าของรางวัล ผลการทดลอง ปรากฏว่า ผู้มีความวิตกกังวลสูงและไม่เห็นตัวแบบ มีพฤติกรรมการโกงมากที่สุด ส่วนระดับจริยธรรมของบุคคลไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการโกงได้แม่นยำนัก แต่เป็น เครื่องชี้บอกว่าถ้าเป็นตัวแบบที่ดีแล้ว ผู้ที่จะรับรู้และเลียนแบบมากที่สุดคือ ผู้มีระดับ จริยธรรมสูง ส่วนผู้ที่มีจริยธรรมต่ำนั้นการเลียนแบบมีน้อยกว่า

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520 : 5-6) ศึกษา จริยธรรมของเยาวชนไทยกับกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 11-25 ปี จำนวน 2,400 คน โดยศึกษาภาคสนามและในห้องปฏิบัติการ จากการศึกษาสรุปได้ว่าการมีหรือไม่มีตัวแบบที่กระทำความดีมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กมากกว่าลักษณะ ทางจริยธรรมในตัวเด็กเองอย่างมาก คือ ในภาวะที่ไม่มีตัวแบบ วัยรุ่นมากกว่าครึ่งโกง คะแนน ส่วนผู้ที่มีจริยธรรมต่ำไม่ค่อยยอมรับอิทธิพลของตัวแบบมากนัก ตัวแบบ ประเภทละอายุใจตนเองมีอิทธิพลชักจูงให้ผู้สังเกตตัวแบบทุกประเภทเลียนแบบ แต่ตัวแบบประเภทละลายคนอื่นไม่มีอิทธิพลต่อผู้สังเกตตัวแบบ

ศศิธร บรรลือสินธุ์ (2530 : 46) ศึกษาผลการใช้ตัวแบบที่มีต่อคุณธรรม ด้านความกตัญญูกตเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดอุดรธานี จำนวน 40 คน ผลปรากฏว่า การสอนโดยใช้ตัวแบบเรื่องความกตัญญูกตเวที ทำให้นักเรียนมี คุณธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคุณธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการสอนโดยใช้ ตัวแบบสูงขึ้นกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมภายหลังการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

ศรินยา ชัยเพ็ชรเจริญกิจ (2530 : 42) ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มี ต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน สุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน โดยกลุ่มทดลองโดยเทคนิคแม่แบบ กลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ หลังการ ทดลองพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการประหยัดสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 และการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบ ทำให้นักเรียนมีการประหยัดสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขจรศักดิ์ จอมหงษ์ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคาร โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน กลุ่มทดลอง 12 คน และกลุ่มควบคุม 12 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูน กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ สอนกลุ่มละ 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตนา ภัทรธัญญา (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพึ่งตนเองด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการทดลองนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีการพึ่งตนเองด้านการเรียนสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บันดรา กรูเซค และเมนโลฟ (Bandura, Grusec and Menlove, '966 : 499-506 อ้างถึงใน ขจรศักดิ์ จอมหงษ์, 2535 : 54) ได้ศึกษาผลของขบวนการสร้างสัญลักษณ์ที่มีต่อการเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบที่ให้กับเด็กในระดับอายุ 6-8 ปี โดยให้กลุ่มตัวอย่างดูตัวแบบจากภาพยนตร์ซึ่งฉายให้เห็นวิธีการเล่นของเล่นต่าง ๆ ของตัวแบบ ด้วยวิธีการแปลกและใหม่กว่าที่เด็ก ๆ เคยเล่นกัน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกจะได้รับคำแนะนำให้เรียกชื่อการกระทำทุกอย่างของตัวแบบ กลุ่มที่สองจะต้องนับตัวเลข 1, 2, 3, 4, 5 ไปพร้อม ๆ กันในขณะที่ดูตัวแบบนั้น และกลุ่มที่สามให้ดูตัวแบบแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แล้วให้ผู้สังเกตแสดงวิธีการเล่นตามที่ได้อ่าน ผู้ถูกทดลองแต่ละกลุ่มจะได้รับรางวัลเมื่อแสดงได้เหมือนตัวแบบ แต่อีกครึ่งหนึ่งจะไม่ได้รางวัลเลย ผลการศึกษาพบว่า เด็กกลุ่มที่หนึ่งที่ฝึกให้เรียกชื่อ

การกระทำของตัวแบบ จะสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้ดีกว่ากลุ่มที่สอง ที่ต้องนับตัวเลข และกลุ่มที่สามที่ให้อู๋แต่ตัวแบบอย่างเดียว ทั้งนี้ผลของสามกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับเด็กชายจะสามารถเลียนแบบได้ดีกว่าเด็กหญิง แต่พบว่าการให้รางวัลและการไม่ให้รางวัลไม่ให้ผลที่แตกต่างกันแต่อย่างใด

มิดลาร์สกี และคณะ (Midlarsky and Others, 1973 : 321-328) ได้ศึกษาผลของตัวแบบ และรางวัลต่อการฝึกฝนให้เกิดพฤติกรรมเอื้อเพื่อ (Altruistic Behavior) โดยศึกษาเด็กหญิงเกรด 6 จำนวน 72 คน ให้เห็นตัวแบบ 3 ชนิด ได้แก่ ตัวแบบที่เอื้อเพื่อ ตัวแบบที่เป็นกลาง และตัวแบบที่ละโมภ ผู้วิจัยได้สร้างสถานการณ์ให้ผู้ถูกทดลองเล่นเกมส้อมอย่างหนึ่ง เมื่อเล่นชนะได้รับรางวัลเป็นสิ่งของซึ่งมีค่าเท่ากับเงิน 4 เซนต์หลายชิ้น เมื่อผู้ทดลองแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อตามที่ต้องการ ผู้ทดลองก็จะให้รางวัลเป็นคำพูดยกย่อง ผลการทดลองปรากฏว่า ตัวแบบและรางวัลที่เป็นคำพูดยกย่อง มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังให้เด็กเกิดพฤติกรรมเอื้อเพื่อ

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าตัวแบบมีอิทธิพลต่อเด็กหลายด้านด้วยกัน เช่น ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าถ้าให้นักเรียนเรียนโดยใช้ตัวแบบเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์แล้ว จะสามารถพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนไทยมุสลิมให้สูงขึ้นได้หรือไม่

6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

6.1 ความหมายของนิทาน

กิ่งแก้ว อรรถากร (2513 : 444) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า หมายถึง การเล่าเรื่องทั่วไปที่มีจุดประสงค์ต้องการเล่าเพื่อความสนุกสนาน แต่บางครั้งก็สอดแทรกคติเพื่อสอนใจ

วลัย วลิตธำรง (2515 : 22-26) กล่าวว่า นิทานคือเรื่องราวที่เล่าสืบเนื่องกันมาเป็นทอด ๆ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน นิทานเหล่านี้ อาจจะเป็นเรื่องที่อิงความจริง หรือมีการเล่าเสริมต่อให้สนุกสนาน หรือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาจากจินตนาการของผู้อ่านก็ได้

ฉวีวรรณ อุทากินันท์ (2527 : 70) ได้ให้ความหมายของนิทานไว้ว่า นิทานคือเรื่องที่เล่ากันมาแต่โบราณและมีอิทธิพลต่าง ๆ นานา

จิตรภรณ์ เตมียกุล (2531 : 17) กล่าวว่า นิทานเป็นเรื่องราวที่มีมา ช้านานและเล่าต่อเนื่องกันมา เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากความจริงหรือเป็นเรื่องราวที่เกิด จากจินตนาการของผู้แต่งขึ้น เพื่อที่จะให้ผู้ฟังได้สนุกสนานและได้รับความรู้จาก เนื้อหาของนิทานนั้น ๆ

ทรงพร สุทธิธรรม (2534 : 56) กล่าวว่า นิทานหมายถึง เรื่องราวที่เล่า ต่อกันมา หรือแต่งขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อความสนุกสนานหรือสอดแทรกแนวคิด คุณธรรม ลักษณะที่ฟังประสงค์แก่เด็ก เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสมในการ ดำรงชีวิตในสังคม

จันทร์เพ็ญ สุภาพล (2535 : 26) กล่าวว่า นิทานหมายถึง เรื่องราวที่เล่า สืบต่อกันมาโดยอิงความจริงหรือจินตนาการ มีวัตถุประสงค์ให้เกิดความสนุกสนาน และแฝงความคิดสอนใจ เพื่อให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้จากเนื้อเรื่องในนิทาน

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า นิทาน เป็นเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุกสนาน แต่ก็แฝงไว้ด้วยคติเตือนใจ มีการสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรม และลักษณะที่ฟังประสงค์ต่าง ๆ

6.2 รูปแบบของนิทาน

รัฐจวน อินทรกำแหง (2517 : 97-99) จำแนกนิทานออกเป็น 5 รูปแบบ คือ

- 1) นิทานปรัมปรา เป็นเรื่องสมมุติที่ค่อนข้างยาว ชับซ้อน กำหนดตัว บุคคล เวลา และสถานที่แน่นอนไม่ได้ แสดงอิทธิฤทธิ์ แฝงคุณธรรม
- 2) นิทานท้องถิ่น เป็นเรื่องเหตุการณ์เดียวและมีเรื่องของความเชื่อ ขนบ ธรรมเนียมประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย หรืออาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับวีรบุรุษประจำชาติ
- 3) เทพนิยาย คือนิทานที่มีนางฟ้า เทวดา เป็นตัวสำคัญ

4) นิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือ นิทานที่สัตว์พูดได้ มีการคิดหรือกระทำอย่างมนุษย์

5) นิทานตลกขบขัน เป็นเรื่องสั้น ๆ ที่แสดงถึงความโง่เขลา ไหวพริบ ปฏิภาณ หรือการผจญภัยที่ผิดธรรมดา

อรรถชัย จันทวิชานวนษ์ (2523 : 21) ได้แบ่งประเภทของนิทานไว้ดังนี้

1) นิทานปรัมปรา หมายถึง นิทานที่มีเรื่องราวสลับซับซ้อนเป็นเรื่องสมมติ ทั้งตัวบุคคล เวลา และสถานที่ เนื้อเรื่องประกอบด้วยอิทธิฤทธิ์ปฏิหารีย์

2) นิทานท้องถิ่น หมายถึง นิทานที่อาศัยเค้าโครงเรื่องจริงเป็นหลัก ตัวละครสำคัญและสถานที่ที่กล่าวถึงเป็นเรื่องจริง หรือเป็นเรื่องที่เล่าแฝงความเชื่อเกี่ยวกับกำเนิดของสัตว์ ธรรมชาติ

3) นิทานเรื่องสัตว์ หมายถึง นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก แต่สมมติว่ามีความคิดและการกระทำต่าง ๆ อย่างมนุษย์

ไพพรรณ อินทนิล (2534 : 27-28) ได้แบ่งนิทานตามรูปแบบ (Form) ได้ดังนี้

1) นิทานปรัมปรา หรือเทพนิยาย (Fairy Tale) มักจะกำหนดสถานที่ที่เลื่อนลอยไม่แน่ชัด

2) นิทานท้องถิ่น (Legend) หรือเรียกว่า “ตำนาน” มักเป็นเรื่องขนาดสั้นเกี่ยวกับความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นเรื่องพิศดาร แต่เชื่อว่าเกิดขึ้นจริง

3) เทพนิยาย (Myth) ตัวบุคคลในเรื่องมักจะเกี่ยวกับความเชื่อ เช่น เรื่องพระอินทร์ เป็นต้น

4) นิยายเรื่องสัตว์ (Animal Tale) แต่มีความประพจน์เช่นเดียวกับคน

5) นิทานตลกขบขัน (Tale) เป็นเรื่องสั้น ๆ เนื้อหาจุดสำคัญอยู่ที่เรื่องไม่น่าเป็นไปได้ เป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์ของแต่ละคน

6.3 ลักษณะของนิทานที่เหมาะสมกับเด็ก

ลักษณะของนิทานที่มีความเหมาะสมกับการนำมาเล่าให้เด็กฟัง รัชนี ศรีไพรวรรณ (2516 : 37-41) ได้กล่าวไว้ดังนี้

- 1) ต้องเป็นเรื่องราวที่ให้ความสนุกสนาน ฟังแล้วมีความสุข ไม่เป็นเรื่องราวโศกเศร้าเกินไป
- 2) เป็นเรื่องที่ไม่ยาวเกินไป ถ้าเป็นเรื่องยาวควรเป็นเรื่องที่สามารถเล่าเป็นตอน ๆ ได้
- 3) มีตัวละครในนิทานไม่มากเกินไป และควรมีชื่อที่ง่าย ๆ เพื่อเด็กจะได้เข้าใจและจำได้
- 4) เป็นเรื่องที่ส่งเสริมศีลธรรมอันดีงาม มีแนวคิดคติสอนเด็กทั้งทางด้านจิตใจและการประพฤติปฏิบัติให้เด็กยึดเป็นแบบอย่างที่ดี

ฮัค (Huck, 1979 : 16-17) ได้กล่าวถึงการเลือกนิทานสำหรับเด็ก โดยเสนอหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

- 1) เป็นเรื่องที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็ก
- 2) โครงเรื่อง มีการวางโครงเรื่องไว้นำติดตาม ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง
- 3) ฉากของเรื่อง สถานที่ เวลาที่เกิดของเรื่อง จุดเริ่มของเรื่อง เกิดที่ใด เวลาใด การดำเนินเรื่องต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 4) แก่นของเรื่อง (Theme) มีจุดเน้นให้เด็กคิด
- 5) ลักษณะตัวละคร (Characterization) มีลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ตัวละครอยู่ในวัยใกล้เคียงกับเด็ก
- 6) ลักษณะอื่น ๆ ได้แก่ ให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็กตรงกับความต้องการของเด็ก

พรจันทร์ จันทวิมล (2529 : 104) ได้วางหลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานว่า ควรเป็นเรื่องง่าย ๆ มีการเดินเรื่องได้อย่างรวดเร็ว ตัวละครในนิทานมีลักษณะเด่นที่จำได้ง่าย ใช้ภาษาง่าย ๆ และสร้างความรู้สึกความพอใจแก่ผู้ฟัง และจะต้องเป็นเรื่องที่ไม่ยาวจนเกินไป

หลังจากครูเล่านิทานจบ ควรซักถามเด็กเกี่ยวกับเรื่องในนิทานเพื่อจะได้ทราบว่าเด็กฟังเข้าใจหรือไม่ เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงร่วมด้วย เช่น การให้เด็กเล่าซ้ำหรือเล่าเรื่องอื่น ๆ ให้เพื่อนฟัง พร้อมกับแสดงบทบาทอย่างตัวละครในนิทาน พยายามนำเรื่องนิทานที่เล่าไปแล้วมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสอนภาษา สอนเลข และวิชาอื่น ๆ ให้มากที่สุด (รัชณี ศรีไพรวรรณ, 2516 : 37-41)

สิ่งสำคัญหลังการเล่านิทานจบ คือ ครูจะต้องดึงจุดสำคัญในนิทานออกมาสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดกับเด็ก เพื่อย้ำและเน้นให้เข้าใจถึงคุณธรรม หรือสิ่งที่ครูต้องการปลูกฝังในจิตใจเด็ก กิจกรรมหลังเล่านิทาน ได้แก่

- 1) ให้เด็กตอบคำถามครู เพื่อทบทวนเรื่องหรือสิ่งที่ต้องการให้เด็กจำ
- 2) ให้เด็กลำดับเหตุการณ์ในเรื่องว่า ตอนใดมาก่อนมาหลัง
- 3) ให้ฝึกระบายสี โดยดึงเอาภาพหนึ่งภาพใดในเรื่อง ตอนที่นำเสนอใจออกมาให้เด็กระบายสี
- 4) ให้เด็กแสดงละครสั้น ๆ จากเรื่องที่เล่า โดยใช้คำพูดที่นักเรียนคิดขึ้นเอง (ทิพย์สุดา นิลสินทร, 2523 : 80-82)

6.4 คุณค่าของนิทานที่มีต่อการเรียนการสอน

การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กโดยใช้นิทาน นำไปสู่ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ เพราะการเล่านิทานมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างบุคลิกภาพ และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ให้แก่เด็ก ดังที่ ศิริกาญจน์ โกสุม (2520 : 37-39) ได้กล่าวถึงคุณค่าของนิทานที่มีต่อการเรียนการสอน คือ

- 1) ช่วยให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นมีที่พึ่งทางใจ รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เพราะขณะที่ฟังนิทาน เด็กจะได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
- 2) ทำให้เด็กเกิดจินตนาการจากเรื่องราวที่ได้ฟัง เช่น เรื่องนางฟ้า เรื่องสัตว์ ต่าง ๆ หรือเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติต่าง ๆ

3) ช่วยให้เด็กได้รู้จักโลกในแง่มุมเล็ก ๆ น้อย ๆ จากนิทานที่ได้ฟัง ทำให้
 ตัดสินใจและสนองตอบต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง มองโลกในแง่ดี เกิดทัศนคติที่ดี
 ต่อโลกและชีวิต

4) ทำให้เด็กได้พักผ่อน คลายความเคร่งเครียด ได้รับความเพลิดเพลิน
 ความสดชื่น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 80-81) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของ
 การเล่านิทานที่มีต่อการเรียนการสอน ดังนี้

1) ช่วยขจัดเขยประสพการณ์ทางภาษาแก่เด็กในชนบทให้เท่าเทียมเด็กใน
 เมือง เพราะบิดามารดาของเด็กในชนบท ไม่มีเวลาหรือไม่เห็นคุณค่าในการเล่านิทาน
 ให้เด็กฟัง

2) ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ทางความคิด และมีจินตนาการ

3) ฝึกเด็กให้เป็นนักฟังที่ดี เก็บความเรื่องที่ฟังได้ตามสมควรแก่วัย

4) สร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก

กิ่งแก้ว อัดถาวร (2513 : 8) ได้กล่าวถึงคุณค่าของนิทานว่า นิทานมีความ
 สำคัญต่อการส่งเสริมบุคลิกภาพ มีพลังโน้มน้าวทัศนคติพฤติกรรมของบุคคลและ
 สังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุขสมร ประพัฒน์ทอง (2521 : 31-36) ที่มีความเห็นว่า
 นิทานเป็นเครื่องมือใช้กระตุ้นจิตลักษณะด้านพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็ก มีคุณสมบัติ
 ที่แสดงให้เห็นถึงความมานะพยายามของตัวเอง และมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ
 จนสำเร็จ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า นิทานมีอิทธิพลต่อเด็กมาก นิทานช่วยเพิ่ม
 ประสพการณ์แก่เด็ก เสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิด จินตนาการ และอารมณ์
 ตลอดจนสามารถใช้ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งทำให้เด็กเกิดความสุข
 สำนานเพลิดเพลิน มีความรู้สึกอบอุ่น

6.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้นิทาน

อรทัย จันทวิชานวนษ์ (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบของนิทานที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารูปแบบของนิทานที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของเด็กและผลของการฟังนิทานที่มีความรับผิดชอบของเด็ก ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกหัดตนเอง และเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2523 จำนวน 160 คน ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระนอง จำนวน 4 โรงเรียน โดยใช้นิทาน 3 รูปแบบคือ นิทานปรัมปรา นิทานท้องถิ่น และนิทานเรื่องสัตว์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของนิทานที่แตกต่างกันส่งผลต่อความรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน และพบว่าการใช้นิทานและไม่ใช้นิทานมีผลต่อความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน

สุภาวดี ไยพิมล (2533 : 60-66) ได้ศึกษาความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่านิทาน โดยใช้หุ่นมือและการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี จำนวน 30 คน กลุ่มทดลองใช้วิธีเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ กลุ่มควบคุมใช้วิธีการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือประกอบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือประกอบการเล่านิทาน โดยแสดงบทบาทสมมติประกอบมีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าเด็กที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติและใช้หุ่นมือประกอบ มีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมซื่อสัตย์ได้ใกล้เคียงกัน

ดิกสัน จอห์นสัน และซอลท์ (Dixson Johnson and Salt, 1977 : 367-379) ได้ศึกษาโดยแบ่งเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม ได้รับการเล่านิทานให้ฟังโดยแต่ละกลุ่มหลังจากได้ฟังนิทานแล้วมีการสนทนา หรือพาไปศึกษานอกสถานที่ หรือแสดงเลียนแบบตัวละคร และอีกกลุ่มเป็นกลุ่มควบคุม ผลการทดลองพบว่า ในการฟังนิทานนั้น ถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยจะ

พัฒนาความคิดต่าง ๆ ได้ดีที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้วเด็กย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตนชอบ หรือตัวละครที่ประสบผลสำเร็จ และยังพบว่าเนื้อเรื่องในนิทานถ้าเป็นเรื่องไกลความจริงจะได้ผลดีต่อความคิดของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อเรื่องใกล้ชีวิตจริงของเด็ก

คลอร์ และเบรย์ (Clare and Bray, 1978 : 156) ได้ศึกษาผลของการใช้นิทานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็ก โดยใช้หุ่นจำลองและการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย จำนวน 62 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง โดยให้นักเรียนแสดงอุปนิสัยท่าทางให้เหมือนกับตัวละครในนิทานนั้น เมื่อเรียนจบแล้ววัดทัศนคติทันที จากการทดลองพบว่าเด็กชายเหล่านี้มีทัศนคติที่ดีต่อสัตว์ และหลังจากนั้นอีก 6 สัปดาห์ จะทำการวัดอีกครั้ง ผลปรากฏว่า การวัดทัศนคติของเด็กชายทั้งสองโรงเรียนมีความมั่นคง ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงว่า นิทานมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่มั่นคงของเด็ก

การใช้นิทานสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่าถ้านำนิทานมาใช้ในการสอนเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนไทยมุสลิมแล้ว จะเป็นการส่งเสริมหรือพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนไทยมุสลิมให้สูงขึ้นได้

จากเอกสารและงานวิจัยที่เสนอมาทั้งหมด ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำวิธีสอนโดยใช้นิทานและการอภิปรายกลุ่ม การสอนโดยใช้ตัวแบบและการอภิปรายกลุ่ม และการสอนตามปกติมาศึกษาว่าจะมีผลต่อการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนไทยมุสลิมให้สูงขึ้นหรือไม่ และการสอนวิธีใดจะส่งผลให้นักเรียนไทยมุสลิมใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ได้ดีกว่ากัน โดยผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์และสมมติฐานดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของวิธีสอนโดยใช้นิทานและการอภิปรายกลุ่ม วิธีสอนโดยใช้ตัวแบบและการอภิปรายกลุ่ม และวิธีสอนตามปกติที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนไทยมุสลิม

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1 เพื่อเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนไทยมุสลิมก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้นิทานและการอภิปรายกลุ่ม

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนไทยมุสลิมก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ตัวแบบและการอภิปรายกลุ่ม

2.3 เพื่อเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ระหว่างนักเรียนไทยมุสลิมที่เรียนโดยใช้นิทานและการอภิปรายกลุ่ม กับนักเรียนไทยมุสลิมที่เรียนโดยใช้ตัวแบบและการอภิปรายกลุ่ม

2.4 เพื่อเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนไทยมุสลิมที่เรียนโดยใช้นิทานและการอภิปรายกลุ่มกับการเรียนตามปกติ

2.5 เพื่อเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนไทยมุสลิมที่เรียนโดยใช้ตัวแบบและการอภิปรายกลุ่มกับการเรียนตามปกติ

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยเพื่อทำการทดสอบดังนี้

1. ถ้านักเรียนไทยมุสลิมเรียนโดยใช้นิทานและการอภิปรายกลุ่ม นักเรียนจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้นิทานและการอภิปรายกลุ่ม

2. ถ้านักเรียนไทยมุสลิมเรียนโดยใช้ตัวแบบและการอภิปรายกลุ่ม นักเรียนจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้ตัวแบบและการอภิปรายกลุ่ม
3. ถ้านักเรียนไทยมุสลิมเรียนโดยใช้นิทานและการอภิปรายกลุ่ม และเรียนโดยใช้ตัวแบบและการอภิปรายกลุ่ม นักเรียนจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์แตกต่างกัน
4. ถ้านักเรียนไทยมุสลิมเรียนโดยใช้นิทานและการอภิปรายกลุ่ม นักเรียนจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่าเรียนตามปกติ
5. ถ้านักเรียนไทยมุสลิมเรียนโดยใช้ตัวแบบและการอภิปรายกลุ่ม นักเรียนจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่าเรียนตามปกติ

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีความสำคัญและประโยชน์ในด้านต่อไปนี้

ก. ด้านความรู้

- 1.1 ทำให้ทราบว่านักเรียนไทยมุสลิมที่เรียนโดยใช้นิทานและการอภิปรายกลุ่ม จะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงขึ้นหรือไม่
- 1.2 ทำให้ทราบว่านักเรียนไทยมุสลิมที่เรียนโดยใช้ตัวแบบและการอภิปรายกลุ่ม จะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงขึ้นหรือไม่
- 1.3 ทำให้ทราบว่านักเรียนไทยมุสลิมที่เรียนโดยใช้นิทานและการอภิปรายกลุ่ม กับที่เรียนโดยใช้ตัวแบบและการอภิปรายกลุ่ม จะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์แตกต่างกันหรือไม่
- 1.4 ทำให้ทราบว่านักเรียนไทยมุสลิมที่เรียนโดยใช้นิทานและการอภิปรายกลุ่ม จะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติหรือไม่

1.5 ทำให้ทราบว่านักเรียนไทยมุสลิมที่เรียนโดยใช้ตัวแบบและการอภิปรายกลุ่ม จะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติหรือไม่

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 ช่วยให้ครูเลือกวิธีสอนเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ของนักเรียนไทยมุสลิม ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีจริยธรรมด้าน ความซื่อสัตย์สูงขึ้น

2.2 เพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาเหตุผล เชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนไทยมุสลิมเพิ่มเติมสำหรับผู้สนใจต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนไทยมุสลิม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 จากโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีนักเรียนไทยมุสลิมชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตั้งแต่ 30 คนขึ้นไป จาก 124 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนไทยมุสลิมชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 จากโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีจำนวนนักเรียนไทยมุสลิมชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไม่น้อยกว่า 30 คน จำนวน 3 โรงเรียน ทั้งหมด 90 คน ซึ่งได้มาจากประชากรโดยวิธีการสุ่มแบบ หลายขั้นตอน แยกเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน
3. เนื้อหาในการวิจัย เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้เป็นจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

4. ตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วย

4.1 ตัวแปรอิสระ

4.1.1 ช่วงเวลา แบ่งออกเป็น 2 ระดับ

4.1.2.1 ก่อนการทดลอง

4.1.3.1 หลังการทดลอง

4.1.2 วิธีสอน แบ่งออกเป็น 2 ระดับ

4.1.2.1 สอนแบบใช้นิทานและการอภิปรายกลุ่ม

4.1.2.2 สอนโดยใช้ตัวแบบและการอภิปรายกลุ่ม

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งได้จากคะแนนจากแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมโดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น และความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ได้แก่ การไม่ลอกงานเพื่อนหรือให้เพื่อนหรือญาติช่วยทำให้อยอมรับผิดจากการกระทำของตน

1.2 ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ได้แก่ ไม่พูดปด ไม่ลัถขโมย ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

1.3 ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ได้แก่ ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ

2. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจ หรือเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจ ซึ่งบุคคลอาจใช้หรือมีเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันออกไปตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ ซึ่งพิจารณาได้จากคะแนนผลการตอบแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการหาเหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำหนดในขณะนั้น ในด้านการใช้

เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยยึดหลักการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตาม
ทฤษฎีของโคลเบอร์ก 6 ชั้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิง
จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์จากชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 4 ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก คือ

ชั้นที่ 1 หลักการหลบหนีการลงโทษ

ชั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล

ชั้นที่ 3 หลักการทำตามความเห็นของผู้อื่น

ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่และระเบียบของสังคม

4. วิธีสอนต่างวิธี หมายถึง การสอนโดยใช้นิทานและการอภิปรายกลุ่ม สอนโดยใช้
ตัวแบบและการอภิปรายกลุ่ม และสอนตามปกติ
5. การสอนโดยใช้นิทาน หมายถึง การสอนโดยใช้เรื่องราวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและ
บันทึกลงในเทป เพื่อใช้พัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์
6. การสอนโดยใช้ตัวแบบ หมายถึง การสอนโดยให้ผู้เรียนดูตัวแบบซึ่งเป็นภาพสไลด์
สี่ประกอบเสียงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์
7. การอภิปรายกลุ่ม หมายถึง การจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เพื่อแสดง
ความคิดเห็น หลังจากนักเรียนฟังนิทานหรือดูตัวแบบสไลด์ประกอบเสียงแล้ว
8. การสอนตามปกติ หมายถึง การสอนโดยใช้กิจกรรมตามที่ระบุในแผนการสอน
โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนการสอนในวิชา
อิสลามศึกษา ในระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง 2533)
9. นักเรียนไทยมุสลิม หมายถึง นักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามาลายูถิ่น
เป็นภาษาแม่ และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง